

MAKTABGA YO'L

Salom, Madina!

Salom, Akmal! Hozirgi kunda yo'llarda mashinalar juda ko'p. Qiziq, ularning shaharda xavfsiz harakatlanishiga nima yordam berayotgan ekan-a?

Ehtimol, **yo'l harakati qoidalari** bo'lsa kerak.

Bir paytlar odamlar biror manzilga borish, yuk tashish uchun ot va eshaklardan, ularga qo'shilgan aravalardan foydalanganlar. Ularni dastlabki transport vositalari deyish mumkin.

Nima deb o'ylaysiz, yo'llarda harakat xavfsizligi qanday ta'minlanadi? Shu haqda so'zlab bering.

Svetofoflar yo'llarda harakatni tartibga solish va xavfsizlikni ta'minlash maqsadida kashf etilgan.

Ilk svetofor 1868-yilda Londonda o'rnatilgan. Dastlabki svetofoflarning faqat yashil va qizil chiroqlari bo'lgan.

1918-yilda Nyu-Yorkda ilk uch rangli svetofor o'rnatilgan.

Hamma muhim, lekin eng muhimi – ko'chadagi tartib

Safi tush ko'rdi. U ko'chada ketayotgan, yonidan esa haydovchisiz mashinalar o'tib ketayotgan emish! Kutilmaganda mashinalar gapira boshlabdi.

Taksi: "Meni zudlik bilan o'tkazib yuboring!", deb baqiribdi.

Yuk mashinasi: "Men ham shoshilyapman!", deb javrabdi.

Avtobus: "Men muhimroqman – odamlarni tashiyapman-ku, axir!", debdi.

"Non" degan yozuv tushirilgan motoroller: "Men maktabga borishim kerak – bolalar nonushtani kutishmoqda", deb qo'shimcha qilibdi.

To'satdan svetofor: "Hammangiz muhimsiz, lekin siz qoidalarga rioya qilishingiz kerak", deya tilga kiribdi.

U qizil ko'zini yondirib shunday qarabdi, barcha mashinalar joyida to'xtabdi. Keyin sariq chirog'ini biroz miltillatgach, yashil chirog'ini yoqqan ekan, mashinalar yo'lga tushibdi.

Shunda Safi: "Hamma muhim, lekin eng muhimi ko'chadagi tartib ekan", deb o'ylabdi.

Siz-chi, siz nima deb o'ylaysiz, bolalar?

1. Mashinalar nima haqida bahslashdi?
2. Yo'lni kim tartibga soldi?

Yo'l harakati belgilari yo'llarda harakatlanishga yordam beradi. Quyida berilgan belgilarni o'rganing.

“Piyodalar o'tish joyi” belgisi

U yerusti **piyodalar o'tish joyini** bildirib, haydovchilar piyodalarga yo'l berishi kerakligini ko'rsatadi.

“Piyodalarning yer ustidan o'tish joyi” belgisi

Bu belgi yaqin atrofda **yerusti o'tish joyi** borligini bildiradi. U orqali yo'lning serqatnov qismi ustidan xavfsiz o'tib olish mumkin.

“Piyodalarning yer ostidan o'tish joyi” belgisi

Ushbu belgi yaqin atrofda **yerosti o'tish joyi** borligini va yo'lning qatnov qismidan yerosti yo'lagi orqali xavfsiz o'tish mumkinligini bildiradi.

“Piyodalar o'tish joyi” belgisi

Bu belgi haydovchilarni yaqin atrofda **piyodalar o'tish joyi** borligi va piyodalar bo'lishi mumkinligidan ogohlantiradi.

“Velosiped yo'lkasi” belgisi

Bu belgi velosipedchilarga yaqin joyda ular harakatlanishi mumkin bo'lgan **velosiped yo'lkasi** borligi haqida xabar beradi.

“To'xtab turish” belgisi

Ushbu belgi haydovchilar bu yerda o'z mashinasini qoldirib ketishlari mumkinligini bildiradi.

1. Qaysi bola yo'ldan to'g'ri o'tyapti? O'z tanlovingiz sababini tushuntiring.
2. Yo'ldan xavfsiz o'tib olish uchun sizga qaysi qoidalar yordam beradi?
3. Maktabingizga boradigan yo'lda qanday piyodalar o'tish joylari bor?
4. Nima uchun yo'ldan o'tayotganda telefonda gaplashish, quloqchin taqish mumkin emas?

Yo'ldagi hodisa

Dilnozani maktabga har kuni onasi mashinada olib kelar edi. Mashinada bolalar uchun maxsus o'rindiqlik bor edi.

Har kuni mashinaga o'tirayotib, onasi avval Dilnozaga: "Bu sening xavfsizliging uchun", deb, xavfsizlik kamarini taqib qo'yar, keyin esa o'zi ham uni taqib olardi. Ammo Dilnozaga bolalar o'rindig'ida o'tirish uncha yoqmas edi. Axir mashina yurib ketayotganda orqa oynadan ko'chani tomosha qilib ketish yoki shunchaki ikki old o'rindiqlikning o'rtasida tik turib olish maza edi-da! Lekin onasi bunga aslo ruxsat bermas edi.

Bir kuni mashinada uyga ketayotganda bolalar o'rindig'ida o'tirish Dilnozaning joniga tegib, onasiga bildirmay, xavfsizlik kamarini yechib qo'ydi. Shu payt oldinda ketayotgan mashina birdan to'xtab qoldi. Dilnozaning onasi tormozni bosishga ulgurmasdi. Ularning mashinasi oldindagi mashinaga borib urildi.

Onasiga hech nima qilmadi, chunki uning xavfsizlik kamari taqilgan edi-da. Dilnoza esa mashinaning old o'rindig'iga boshi bilan qattiq urilib, kuchli jarohat oldi. Yo'l-transport hodisasi sodir bo'lgan joyga yetib kelgan shifokorlar Dilnozani tezda kasalxonaga yotqizib, bir necha kun o'sha yerda olib qolishdi. Ana shundagina Dilnoza xavfsizlik kamari nima uchun kerakligini tushunib yetdi. Axir agar o'shanda kamari taqilgan bo'lganida, unga hech narsa qilmagan bo'lar edi-da.

Tez kunlarda Dilnoza sog'ayib ketdi. Shundan beri u qachonki mashinaga o'tirsa, xavfsizlik kamarini taqib oladigan bo'ldi.

1. Dilnoza nima uchun avtomobilning old o'rindig'iga boshi bilan urildi?
2. Siz mashinaga o'tirganda xavfsizlik kamarini taqib olasizmi? Nima uchun?

Xavfsizlik kamari – mashina falokatga uchragan paytda yoki to'satdan to'xtab qolganda yo'lovchini o'z joyida ushlab qolishga mo'ljallangan vosita. Xavfsizlik kamaridan foydalanish yo'l-transport hodisasi ro'y berganda og'ir jarohat olish ehtimolini bir necha marta kamaytiradi.

Ilk bor xavfsizlik kamari ishlatilgan transport vositasi samolyot bo'lgan. Avtomobillarda esa xavfsizlik kamari sal keyinroq paydo bo'lgan.

Kichik guruhlarda **Yo'llarda xavfsizlik** nomli plakat tayyorlang.

Maktabga borish yo'lida mening xavfsizlik qoidalarim mavzusida eslatma-ko'rsatma tayyorlang.

